

**65 LAT POSŁUGI KSIĘŻY MARIANÓW
W STOCZKU KLASZTORNYM
HISTORIA, TERAŹNIEJSZOŚĆ
I PRZYSZŁOŚĆ (1957-2022)**

Tekst: ks. Wojciech Sokolowski MIC
Zdjęcia: archiwum sanktuarium, Andrzej Stachurski

65 LAT POSŁUGI KSIĘŻY MARIANÓW W STOCZKU KLASZTORNYM HISTORIA, TERAŹNIEJSZOŚĆ I PRZYSZŁOŚĆ (1957 - 2022)

Biskup Mikolaj Szyszkowski

W 2022 roku przypada 65. rocznica posługi Księży Marianów w Stoczku Klasztornym, w Sanktuarium Matki Bożej Królowej Pokoju, w drugim miejscu uwięzienia bł. Kardynała Stefana Wyszyńskiego i w parafii pw. Nawiedzenia NMP.

Sanktuarium Matki Bożej Królowej Pokoju jest bardzo ważnym miejscem kultu maryjnego w naszej Ojczyźnie, które powstało w XVII wieku jako podziękowanie Bogu i Maryi za podpisanie 26. letniego rozejmu Rzeczypospolitej ze Szwecją w Sztumskiej Wsi koło Malborka w dniu 12 września 1635 roku. Jest miejscem znanym

i odwiedzonym przez wiernych i pielgrzymów, którzy przybywają tutaj, aby pomodlić się przed cudownym wizerunkiem Matki Bożej Pokoju oraz odwiedzić miejsce uwięzienia bł. Kardynała Stefana Wyszyńskiego Prymasa Tysiąclecia.

Głaz w Sztumskiej Wsi

STOCZEK KLASZTORNY PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ

Po zakończeniu II wojny światowej w 1945 roku Stoczek razem z całą Warmią powrócił do Polski po 173 latach (1772-1945). Parafię Kiwity, do której należał Stoczek obsługiwał kapłan warmiński ks. Jan Wronka, który przebywał do czerwca 1946 roku w Kiwitach, jako dawny proboszcz jeszcze z czasów niemieckich. Na tereny Warmii zaczęli liczniej napływać wierni z Kresów, z Wileńszczyzny, zza Buga, z województw centralnych, a od 1947 roku wysiedleni mieszkańcy Bieszczad.

W kwietniu 1946 roku przybył do Stoczka O. Bernardyn Laureny Maluga, który jako administrator parafii Kiwity objął kościoły w Kiwitach, Stoczku, Krekolu i Rogózu. Z nim jeszcze do czerwca 1946 roku przebywał były proboszcz parafii Kiwity, warmiak ks. Jan Wronka, który potem wyjechał do Niemiec. Do Stoczka przybywają kolejni bernardyni.

Październik 1953 rok przynosi nowe trudności w stosunkach władz państwowych do Kościoła. W Stoczku robi się „gorąco”. Władze Urzędu Bezpieczeństwa wysiedlają bernardynów z klasztoru, który przygotowują na więzienie dla Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Bernardyn O. Seweryn Wawre przenosi się na plebanie do Kiwit, skąd może dojeżdżać do kościoła w Stoczku i odprawiać w niedzielę Msze Święte dla wiernych. Klasztor wtedy był całkowicie oddzielony od zakrystii i niedostępny, ponieważ był w nim więziony Prymas Wyszyński. Tymczasem sprawujący duszpasterstwo proboszcz O. Seweryn Wawre coraz

bardziej niedomagał i został zabrany na leczenie do szpitala w Olsztynku.

Na polecenie władz kościelnych, czasowo duszpasterstwo obejmują Ojcowie Werbiści. Dnia 2 lipca 1956 roku kuria warmińska mianuje tymczasowo administratorem parafii w Kiwitach ks. Tadeusza Kościuszkę, który pracuje na tym stanowisku do listopada 1956 roku. Październik 1956 rok przynosi zmiany w stosunkach politycznych, społecznych i kościelnych w Polsce.

Z polecenia kurii biskupiej w Olsztynie od grudnia 1956 roku objął duszpasterstwo w parafii Kiwity, do której należał Stoczek i Krekole ks. Antoni Orłowicz (salezjanin). Z Kiwit dojeżdżał do Stoczka z posługą duszpasterską. Dopiero pod koniec grudnia 1956 roku władze państwowe oddały klucze od klasztoru władzom kościelnym. Salezianie nie zgodzili się jednak na objęcie Stoczka.

Widok wirydarza obecnie, fot. Andrzej Stachurski ↑

← *Widok wirydarza klasztornego z lat 60-tych, fot. arch. sanktuarium* 5

OKOLICZNOŚCI PRZYBYCIA KSIĘŻY MARIANÓW

W 1957 roku na zaproszenie bp. Tomasza Wilczyńskiego ordynariusza olsztyńskiego, przybyli do Stoczka Klasztornego Księża Marianie, którzy w bardzo trudnym okresie powojennym rozpoczęli posługę duszpasterską na którą wyraził zgodę Ojciec Prowincjał Władysław Łysik. Wywiezieni marianie w lipcu 1954 roku z Bielan warszawskich do Gietrzwałdu obejmują klasztor w Stoczku. Jako pierwszy marianin na pobyt czasowy przybył do Stoczka ks. Zenon Rosłoń.

Od 17 do 22 marca 1957 roku na zaproszenie ks. Antoniego Orłowicza, który w tym czasie był proboszczem w parafii Kiwity, do której należał Stoczek przyjeżdża z Gietrzwałdu marianin ks. Jan Karbasz i prowadzi rekolekcje wielkopostne w Stoczku, Krekolach i w Kiwitach.

Dnia 3 kwietnia 1957 roku ks. Jan Karbasz niespodziewanie otrzymuje nominację od biskupa olsztyńskiego na administratora parafii Kiwity i Krekole, obejmując kościoły i plebanie w Kiwitach i Krekolach, z kościołem w Samolubiu i Sułowie oraz kościół z klasztorem w Stoczku. Od początku przybycia do Stoczka marianie nieśli również pomoc duszpasterską okolicznym parafiom. Tak wspomina początki pracy duszpasterskie w Stoczku ks. Jan Karbasz: „... ***Jakże inaczej wygląda dziś Sanktuarium, aniżeli wtedy, gdy się tu jako pierwszy mariański proboszcz parafii Kiwity, Stoczek, Krekole zjawiłem (marzec 1957). Biedny to był dom M.B Stoczkowskiej. Zieleniły się mury świątyni, krużganków, klasztoru od pleśni i wilgoci. Zacieki na kościele i krużgankach. Częścio-***

wo zrujnowany był dach klasztoru. Zapleśniał cudowny obraz Pani Stoczkowskiej, robak toczył drewno, do którego był przytwierdzony. Próchno sypało się z ołtarzy, zewsząd ziało zimnem i stęchlizną. Troską musiałem objąć, choć niebawem doszło dwóch, potem trzech księży i dwóch braci, całą parafię z kościołami w Stoczku, Kiwitach, Krekolu i Samolubiu, a przez pewien czas i w Sułowie. Zrujnowane były plebanie, w opłakanym stanie budynki gospodarcze. Matka Boża pomagała skutecznie. Po kilkumiesięcznej konserwacji cudowny Obraz Matki Bożej znowu zajaśniał pierwotną pięknnością. Poweselał kościół, rozpogadzało się oblicze wiernych, których coraz więcej nawiedzało Stoczek, coraz śmielej i bez obawy, bo też i słońce zajrzało do wielu okien klasztoru i krużganków, zabitych do niedawna deskami. Zniknęły zapory i przegrody, druty kolczaste z murów i drzew. Wszak tu w klasztorze komunistyczne władze UB więziły Prymasa Polski Kardynała Stefana Wyszyńskiego....”

(„Z historii Sanktuarium, Wspomnienia ks. Jana Karbasa pierwszego proboszcza mariańskiego w Stoczku Klasztornym, Stoczek Klasztorny dn. 31. 08. 1997 r.)

Współczesny widok klasztoru i ogrodu, fot. A. Stachurski

Biskup Wilczyński, który przekazał marianom Stoczek z optymizmem jednak przemawiał do marianów w 1957 roku, dzieląc się swoimi myślami o przyszłości Stoczka: ***"...będzie tu przychodziło dużo ludzi, że z trudem ich obsłużycie w konfesjonatach, powstanie biblioteka, przybywać będą klerycy, żeby duchowo przygotować się do święceń kapłańskich...."***

Rysował świetlaną przyszłość, a tymczasem czasy były bardzo trudne. Sytuacja prawna na ziemiach odzyskanych była dla Kościoła krzywdząca. Klasztor i budynki przyklasztorne nadal były własnością państwową i władze domagały się wysokich opłat za korzystanie z nich. Brak wystarczających środków sprawił, że w 1963 roku komornik zabrał z klasztoru majątek wypracowany przez marianów, a więc meble, stoły z refektarza i ławki, maszyny z warsztatu, samochód ciężarowy, materiały budowlane, zwierzęta hodowlane, pasiekę, a nawet rzeczy osobiste zakonników. ***"Zdarzały się nam dni bez chleba"*** - wspominał ks. Kazimierz Chrostowski.

ODWIEDZINY PO LATACH

Niespełna cztery lata po opuszczeniu stoczkowskiego więzienia Prymas powrócił do miejsca swego internowania. Wizyta w diecezji warmińskiej trwała od 28 kwietnia do 2 maja 1958 roku. Celem wizyty było bliższe zetknięcie się z duchowieństwem i ludnością diecezji.

Dla mieszkańców niewielkiej wioski na Warmii był to niewątpliwie ogromny zaszczyt, że Prymas odwiedził ich progi. Kardynał przybył do Stoczka o godz. 14.30 i przebywał tam do godz. 17.00. Z tamtejszej wizyty zachowały się wspomnienia świadków, m.in. ks. prob. Jana Karbasza oraz wpis Prymasa do księgi pamiątkowej i zdjęcia. Na podstawie relacji ks. Karbasza wiemy, jak wyglądał przebieg wizytacji kard. Wyszyńskiego w Stoczku.

Wizyta Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Stoczku Klasztornym w dniu 28 kwietnia 1958 r., fot. arch. sanktuarium

Widok kościoła, fot. Witalis Wólny 1969 r.

Wizyta Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Stoczku Klasztornym w dniu 28

Stoczku, 28.IV.1958

kwietnia 1958 r., fot. arch. sanktuarium

Ksiądz Karbasz tak opisał ten dzień: „28 kwietnia o godz. 14.30 przyjechał Jego Eminencja kard. Stefan Wyszyński, aby odwiedzić miejsce swego przymusowego pobytu od października 1953 do października 1954 roku i pomodlić się przed cudownym obrazem Matki Bożej. Z Jego Eminencją przyjechał również bp Tomasz Wilczyński, ks. inf. Wojciech Zink, dziekani z Lidzbarka, Bartoszyca, Dobrego Miasta, kilku księży z Olsztyna i wszyscy księża z naszego dekanatu. Witany przez Ojca Przełożonego ks. Józefa Daszutę i proboszcza, rodziców, ministrantów, bielanki. Potem odbyła się po krążankach procesja, w której brało udział tysiące wiernych z różnych parafii. W kościele Jego Eminencję powitał proboszcz, a potem Prymas wygłosił przepiękne przemówienie do rzeszy wiernych, opowiadając dzieje minionych miesięcy spędzonych w zamkniętym (Warmińskim), klasztorze pod bokiem Matki Bożej, której oblicze jednak dopiero teraz może oglądać. Po przemówieniu było krótkie majowe nabożeństwo, po czym Jego Eminencja kard. Wyszyński udzielił wszystkim swego błogosławieństwa. Wierni nie opuszczali jednak Stoczka, czekali godzinę, w czasie której Prymas z księżmi spożywał posiłek, zwiedził klasztor, opowiadając obszernie o swoich przeżyciach stoczkowskich [...]. O godz. 17.00 uroczyste, pełne wiwatów i pieśni, pożegnanie Prymasa, naszego biskupa i księży gości, którzy odjechali do Olsztyna”.

(Archiwum Archidiecezjalne w Olsztynie, Teczka Sanktuarium Matki Bożej Pokoju – nr 1, VI, Pielgrzymka Prymasa do Stoczka 28 IV 1958 roku. Relacja ks. J. Karbasza w kronice klasztoru w Stoczku Warmińskim, k. 6.)

*Cela więzienna bł. Kardynała Stefana Wyszyńskiego,
fot. Andrzej Stachurski*

*Kaplica więzienna bł. Kardynała Stefana Wyszyńskiego,
fot. Andrzej Stachurski*

Uwięzienie

Prymas Polski jest nieugięty w obronie praw Kościoła.
Żadnych kompromisów, żadnych ustępstw.
Jest nieustraszony, chociaż zagraża mu coraz większe niebezpieczeństwo.
Widział Je.
„Kraty płaczą” – powiedział ks. Prymas, patrząc na niekające deszczem pesty.
Gdy będę w więzieniu, a powiedzą wam, że Prymas zdradził Sprawę Bożą
– nie wiercie!
Nigdy nie zdradziłem i nie zdradzę sprawy Kościoła,
choćbym miał za to zapłacić życiem i własną krwią.
Gdyby mówili, że Prymas stchórzył
– nie wiercie!
Nigdy nie byłem teńhörzem wołałbym zginać, niż stchórzyć.
Gdyby mówili, że Prymas ma nieczyste ręce
– nie wiercie!
Nigdy nie sięgałem po nic dla siebie.
Gdy będą mówili, że Prymas działa przeciwko Narodowi i własnej Ojczyźnie
– nie wiercie!
Kocham Ojczyznę więcej od własnego serca
i wszystko co czynię nie dla Kościoła, czynię dla niej.”
Słowa te wypowiedział Ks. Kardynał Prymas Polski na kilka tygodni przed uwięzieniem.

KALENDARYUM WIELKIE

18 września 1952
19 września 1952
20 września 1952
21 września 1952
22 września 1952
23 września 1952
24 września 1952
25 września 1952
26 września 1952
27 września 1952
28 września 1952
29 września 1952
30 września 1952
1 października 1952
2 października 1952
3 października 1952
4 października 1952
5 października 1952
6 października 1952
7 października 1952
8 października 1952
9 października 1952
10 października 1952
11 października 1952
12 października 1952
13 października 1952
14 października 1952
15 października 1952
16 października 1952
17 października 1952
18 października 1952
19 października 1952
20 października 1952
21 października 1952
22 października 1952
23 października 1952
24 października 1952
25 października 1952
26 października 1952
27 października 1952
28 października 1952
29 października 1952
30 października 1952
31 października 1952

Izba pamięci bł. Kardynała Stefana Wyszyńskiego, fot. Andrzej Stachurski

WYJAZD WYKZYNSKI
Kocham Polskę
WOLNOŚĆ
WŁADZA
Kocham Polskę
WOLNOŚĆ
WŁADZA
KOMUNISTY

ok
6 L

Starec
28.IV.1958 r.

Posługa Prymasowska

Przytomność
Przytomność
Przytomność

PRZEKAZANIE SANKTUARIUM NA WŁASNOŚĆ

Dnia 30 marca 1972 roku władze państwowe oddały Księżom Marianom Stoczek na własność. Odtąd łatwiej było systematycznie prowadzić prace remontowe organów, ołtarzy i dachów. Wykonano nową polichromię wnętrza kościoła, dzięki szczególnej trosce ks. Czesława Szyszki. Równocześnie z pracami remontowymi marianie gorliwie szerzyli kult Matki Bożej Pokoju. Z roku na rok wzrastała liczba pielgrzymów. Podczas wizytacji kanonicznej w 1977 roku bp. Julian Wojtkowski zapisał w „Księdze Pielgrzymów”: *„Uwielbiam Bożą Opatrzność za to, że w Stoczku powstało Sanktuarium Maryjne, w którym pod opieką Maryi chwile odosobnienia spędzał Prymas Polski. Także za to, że Boża Opatrzność skierowała do Stoczka Księży Marianów, wywiezionych z Bielan szlakiem maryjnym przez Gietrzwałd”.*

TROSKA PRYMASA JÓZEFA GLEMPA O SANKTUARIUM

W 1979 roku biskup Józef Glemp ustanowił diecezjalne dni modlitw o pokój na świecie w rocznicę zakończenia i rozpoczęcia II wojny światowej (9 maja i 1 września), a dnia 4 marca 1981 roku ustanowił przy sanktuarium samodzielną parafię, która obecnie liczy ponad 700 osób. Dnia 22 maja 1982 roku Prymas Polski Józef Glemp odwiedził sanktuarium i dokonał poświęcenia epitafium Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

Na centralnym pionowym ramieniu artysta Wawrzyniec Samp umieścił postać Prymasa Tysiąclecia dźwigającego krzyż. Na epitafium znajduje się napis: *„W celi klasztoru Stoczek Warmiński przebywał więzień Stefan Kardynał Wyszyński Prymas Polski, 12 X 1953 - 6 X 1954. Matce Pokoju oddał się 8 XII 1953”, „Siedząc w więzieniu w Stoczku Warmińskim, zrozumiałem znaczenie Matki Najświętszej w Kościele jako siły jednoczącej... Wtedy to oddałem się w Jej Macierzyńską Niewolę. Prymas Stefan Wyszyński”.*

Na dole pod postacią widnieje napis informujący, kto był darczyńcą: *„Nauczycielowi Narodu wraz z Warmią i Mazurami pamięć i cześć Józef Glemp Prymas Polski, 22 V 1982”.*

*Epitafium Kardynała →
Stefana Wyszyńskiego,
fot. Andrzej Stachurski*

← *Widok wnętrza rotundy od prezbiterium, fot. Andrzej Stachurski*

KORONACJA OBRAZU MATKI BOŻEJ POKOJU

Zwieńczeniem wieloletniej i trudnej pracy marianów była koronacja obrazu Matki Bożej przez św. Jana Pawła II podczas drugiej pielgrzymki do Ojczyzny w dniu 19 czerwca 1983 roku. Przed koronacją obrazu św. Jan Paweł II powiedział: *„Mam teraz włożyć papieskie korony na skronie Jezusa i Maryi w obrazie z Sanktuarium w Stoczku, Diecezji Warmińskiej. Tym aktem wyrażam dziękczynienie Matce Pokoju za trzysta z górą lat opieki nad Świętą Warmią, która na przestrzeni dziejów i zmiennych losów historii dochowała wierności Chrystusowi i Jego Kościołowi. Stoczek Warmiński znany jest nam również jako miejsce uwięzienia Kardynała Stefana Wyszyńskiego w latach 1953-1954. Tam właśnie Prymas Tysiąclecia ułożył „Akt Osobistego Oddania się Matce Najświętszej” i tam też dokonał tego oddania w dniu 8 grudnia 1953 roku. [...] Wszystkich Was zawierzam Matce Pokoju. [...]. Niech Maryja będzie z Wami przez dalsze lata i pokolenia, przybliżając Wam Chrystusa i Jego królestwo: królestwo łaski i prawdy, królestwo wiary, nadziei i miłości, królestwo życia wiecznego.”* Podczas koronacji marianie usłyszeli słowa, które stały się programem codziennej postługi w sanktuarium: *„Wypraszaście pokój dla całej ziemi”*.

*Koronacja Obrazu Matki Bożej Królowej Pokoju przez
św. Jan Pawła II w Częstochowie 19 czerwca 1983 r.,
fot. arch. sanktuarium*

UROCZYSTOŚCI DZIĘKCZYNNE ZA DAR KORONACJI OBRAZU

Po koronacji obraz wrócił do Stoczka i rozpoczęły się przygotowania do dziękczynnej uroczystości pokoronacyjnej, którą wyznaczono na 28 sierpnia 1983 roku. Uczestniczyło w niej ok. 50 tysięcy wiernych, biskupi warmińscy i także z sąsiednich diecezji, księża i siostry zakonne. Mszy świętej przewodniczył ks. abp Bronisław Dąbrowski. Gospodarz miejsca, bp Obląk, witając wszystkich, zwrócił uwagę, że wśród kilku znanych na Warmii, Mazurach i Powiślu obrazów Matki Bożej tylko jeden został osobiście koronowany przez Papieża – obraz Matki Pokoju ze Stoczka.

Na zakończenie uroczystości bp Obląk zawarzył diecezję warmińską Stoczkowskiej Matce Pokoju. Papieska koronacja otworzyła nowy etap w rozwoju kultu Matki Pokoju. Wiele parafii diecezji warmińskiej przeżyło nawiedzenie kopii stoczkowskiego obrazu. Liczne kopie trafiły do kościołów w całej Polsce, a także do Watykanu, Brazylii, Rwandy, Urugwaju, Niemiec, Rosji, Białorusi, Ukrainy, Norwegii i innych krajów. Jedną z nich przyjęła parafia w Siekierkach nad Odrą, gdzie powstało Nadodrzańskie Sanktuarium Pokoju. Do 2004 roku do różnych miejsc w kraju i zagranicą powędrowało 80 kopii obrazu.

↑
← *Uroczystości dziękczynne za koronację obrazu
Matki Bożej Pokoju, fot. arch. sanktuarium*

POŚWIĘCENIE NOWEJ SZATY

W 2012 roku została skradziona szata z obrazu Matki Bożej Pokoju, która została podarowana Maryi przez bratanka króla Jana III Sobieskiego biskupa Michała Radziejowskiego w 1687 roku. Po kradzieży marianie zbierali ofiary na zakupienie nowej szaty. Po przeprowadzeniu zbiórki ofiar na ten cel została zakupiona nowa szata, którą poświęcił ks. infułat Adolf Setlak 19 czerwca 2013 roku w 30-tą rocznicę koronacji obrazu Matki Bożej Pokoju.

OBCHODY 60-LECIA UWIĘZIENIA PRYMASA

Dnia 12 października 2013 roku odbyły się w sanktuarium obchody 60-tej rocznicy uwięzienia w stoczkowskim klasztorze Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Z tej okazji została ufundowana i poświęcona tablica upamiętniająca to wydarzenie, na której został umieszczony napis: „W TYM KLASZTORZE OD 12 X 1953 DO 6 X 1954 BYŁ WIĘZIONY PRZEZ WŁADZE PRL SŁUGA BOŻY KARDYNAŁ STEFAN WYSZYŃSKI PRYMAS TYSIĄCLECIA. DNIA 8 XII W KAPLICY WIĘZIENNEJ ZŁOŻYŁ AKT OSOBISTEGO ODDANIA SIĘ MATCE BOŻEJ”. Tablica została umieszczona na ścianie klasztoru przy wejściu do ogrodu klasztorowego.

PROŚBA O POMNIK HISTORII

W listopadzie 2017 roku do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie został złożony wniosek z prośbą o nadanie Sanktuarium Matki Bożej Pokoju w Stoczku Klasztorным statusu Pomnika Historii. Do uznania za Pomnik Historii zgłoszony został kościół wraz z krużgankami oraz klasztor. Granice zgłaszanego obszaru wyznaczają linie murów krużganków i klasztoru. Oczekujemy na decyzję Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o przyznaniu sanktuarium w Stoczku Klasztorным tego zaszczytnego tytułu.

← *Obraz Matki Pokoju w nowej szacie wotywnej poświęconej w 2013 r., fot. Andrzej Stachurski*

WPROWADZENIE RELIKWII BŁ. KARDYNAŁA STEFANA WYSZYŃSKIEGO

W 68. rocznicę uwięzienia w Stoczku Klasztornym bł. Kardynała Stefana Wyszyńskiego dnia 12 października 2021 roku odbyła się uroczystość wprowadzenia relikwii nowego błogosławionego do sanktuarium, którego dokonał Arcybiskup Józef Górzyński Metropolita Warmiński.

W uroczystości uczestniczył również biskup pomocniczy Janusz Ostrowski, około 50 kapłanów diecezjalnych i zakonnych, przedstawiciele władz samorządowych z Lidzbarka Warmińskiego i okolic, dzieci i młodzież ze szkół prymasowskich oraz liczna grupa wiernych.

Relikwiarz bł. Kardynała Stefana Wyszyńskiego z kryształu wykonał Mariusz Drapikowski z Gdańska. Wybór materiału jest nieprzypadkowy, bowiem kryształ symbolizuje m.in. czystość, szlachetność a zarazem przejrzyistość wiary.

Podczas uwięzienia w Stoczku Warmińskim, w dniu 8 grudnia 1953 roku Ksiądz Prymas wyraził szczególną cześć do Matki Bożej, w formie osobistego ofiarowania się Częstochowskiej Pani, dlatego jednym z elementów graficznych tła relikwiarza stanowi wieża jasnogórskiego klasztoru.

Drugim, jest sylwetka bazyliki archikatedralnej św. Jana Chrzciciela w Warszawie, która to świątynia stanowi jedno z najważniejszych miejsc kultury i tradycji Polski. W jej murach wygłaszał kazania ksiądz Piotr Skarga, Władysław IV zaprzysiągł swoje pacta conventa, tu odbywały się śluby, koronacje dwóch władców Polski i zaprzysiężona została Konstytucja 3 Maja.

Po jej powojennej odbudowie, Prymas Kardynał Stefan Wyszyński dokonał konsekracji katedry w dniu 6 czerwca 1960 r. i przewodniczył wszystkim najważniejszym uroczystościom.

Po odejściu do Domu Ojca, tutaj spoczęły Jego doczesne szczątki. Pomędzy wspomnianymi sylwetkami tak ważnych dla Księdza Prymasa świątyń, widoczna jest unosząca się postać Maryi Częstochowskiej z charakterystycznymi nimbami, wykonanymi z bursztynu. Pod postacią Królowej Polski widoczne są relikwie krwi.

Kiedy Prymas Wyszyński był badany w szpitalu, lekarz, który opiekował się Księdzem Kardynałem, w przekonaniu, że ma do czynienia z człowiekiem wyjątkowym, świętym, zachował wymaz krwi. Gdy władze kościelne oficjalnie ogłosiły decyzję Stolicy Apostolskiej o beatyfikacji Kardynała Wyszyńskiego, wymaz ten został komisyjnie przekazany do Kurii Warszawskiej.

Warto również podkreślić, że sentencją aktu ofiarowania się Matce Bożej przez Księdza Prymasa jest umieszczony przy podstawie relikwiarza, wykonany złotymi literami napis: „PER MARIAM SOLI DEO” (tłum: „Przez Maryję samemu Bogu”).

Uroczystość wprowadzenia relikwii bł. Kardynała Stefana Wyszyńskiego do sanktuarium, fot. Leszek Wąga

POŚŁUGA DUSZPASTERSKA W SANKTUARIUM

Sanktuarium Matki Bożej Pokoju wypracowało własny program duszpasterski w oparciu o historię i wydarzenia, które miały tutaj miejsce. Program posługi duszpasterskiej przedstawia się następująco:

- od 1 do 9 stycznia (Nowenna Eucharystyczna o pokój o godz.17.00)
- I tydzień po Wielkanocy (rekolekcje dla księży diecezjalnych)
- od 1 do 9 maja (Nowenna Eucharystyczna o pokój o godz.19.00)
- 28 maja rocznica śmierci bł. Kardynała Stefana Wyszyńskiego
- 19 czerwca (rocznica koronacji Cudownego Obrazu Matki Bożej Pokoju),
- I Niedziela lipca (odpust tytularny kościoła Nawiedzenia NMP)
- w czerwcu odbywają się w sanktuarium „Koncerty Letnie”(Muzyka Europejska w Zabytkach i Przyrodzie Warmii i Mazur), Zespołu Kameralnego z Olsztyna „PRO MUSICA ANTIQUA”
- w lipcu koncerty Zespołu „ENERGA VARMIA MUSICA”
- pod koniec lipca odbywają się Plenery Malarckie
- 3 sierpnia - dzień urodzin bł. Kardynała Stefana Wyszyńskiego i rocznica święceń kapłańskich
- 5 sierpnia - Matki Bożej Śnieżnej
- w ostatnią niedzielę sierpnia odbywają się główne uroczystości odpustowe na które

przybywa około 10.000 wiernych. Uroczystości odpustowe poprzedzają dwa dni nabożeństw i katechez

- 1 września - wspomnienie NMP Matki Pokoju (Msza Święta o łaskę pokoju o godz.19.00)
- 12 października, w kolejną rocznicę uwięzienia organizowane są Dni Pamięci Prymasa Wyszyńskiego dla młodzieży ze szkół prymasowskich

Procesja po ogrodzie klasztornym podczas Nabożeństwa Fatimskiego w dniu 13 maja 2014 r., fot. z arch. sanktuarium

- 8 grudnia Uroczystość Niepokalanego Poczęcia NMP - Patronalne Święto Zgromadzenia Księży Marianów i rocznica złożenia osobistego Aktu Oddania się Matce Bożej przez Prymasa Tysiąclecia (Stoczek Klasztorny, 8 grudnia 1953 rok)
- od maja do października 13-tego każdego miesiąca odbywają się Nabożeństwa Fatimskie (o godz.18.30 - różaniec, o godz.19.00 - Msza Święta i procesja z figurą Matki Bożej po klasztornym ogrodzie)

Główne Uroczystosci Odpustowe (ostatnia niedziela sierpnia 2021 r.)

Od 2008 roku sanktuarium prowadzi dokładną ewidencję grup zorganizowanych. Na podstawie prowadzonej ewidencji można zauważyć, że ilość pielgrzymów nawiedzających sanktuarium z każdym rokiem wzrasta. Jednak w ostatnich dwóch latach pielgrzymów przybyło mniej z powodu pandemii. W 2020 roku przybyło do sanktuarium około 100 grup zorganizowanych (autokarowych), natomiast 69 grup odwołało przyjazd. W 2021 roku przybyło do sanktuarium około 250 grup zorganizowanych. Od września do grudnia 2021 roku do sanktuarium przybyło wiele grup szkolnych, które otrzymały dofinansowanie na wyjazdy w ramach przedsięwzięcia Ministerstwa Edukacji i Nauki „Poznaj Polskę – Śladami Kardynała Stefana Wyszyńskiego”.

Najwięcej pielgrzymów przybywa do sanktuarium w sezonie pielgrzymkowym od kwietnia do października. Pielgrzymi korzystają z dwóch domów pielgrzyma, z noclegów i wyżywienia. W domach pielgrzyma znajduje się 105 miejsc noclegowych.

Pielgrzymi nawiedzający sanktuarium mają możliwość uczestniczenia we Mszy Świętej przed wizerunkiem Matki Bożej, skorzystania z przewodnika. Po sanktuarium i Izbie Pamięci bł. Kardynała Stefana Wyszyńskiego oprowadzają osoby świeckie, księża i brat zakonny. W budynku klasztornym prowadzony jest kiosk z dewocjonaliami. Dla potrzeb pielgrzymów zostały wydane materiały informacyjne o historii sanktuarium i okolicznościach uwięzienia Prymasa Tysiąclecia.

Funkcjonowanie sanktuarium wspierają duchowo i materialnie dobrodziejcy, ofiarodawcy, przyjaciele i sympatycy (tzw. Duchowa Rodzina Sanktuarium).

Pokój gościnny w domu pielgrzyma, fot. Andrzej Stachurski

Jadalnia dla pielgrzymów i gości, fot. Andrzej Stachurski

POSŁUGA DUSZPASTERSKA W PARAFII

- w dni powszednie (w okresie letnim od 1 maja do 30 września) sprawujemy dwie Msze Święte o godz. 7.30 i 19.00, poza sezonem (w okresie zimowym od 1 października do 30 kwietnia) o godz. 7.30 i 17.00), w niedziele i święta Mszę Świętą sprawujemy o godz.: 9.00, 11.30 i 17.00)
- w Adwencie i Wielkim Poście organizowane są w parafii rekolekcje
- w Wielkim Poście odprawiane jest Nabożeństwo Drogi Krzyżowej i Nabożeństwo Gorzkich Żali
- w maju i czerwcu, październiku i listopadzie organizowane są nabożeństwa okresowe
- w każdą I Niedzielę miesiąca odbywa się wystawienie Najświętszego Sakramentu i zmiana tajemnic różańcowych
- systematycznie przygotowujemy wiernych do sakramentów świętych: chrztu świętego, I Komunii Świętej, bierzmowania i małżeństwa. W latach 2014 – 2021 do chrztu świętego przystąpiło 92 dzieci i 3 osoby dorosłe, do I Komunii Świętej 39 dzieci i 3 osoby dorosłe, do bierzmowania 32 osoby, do małżeństwa 54 pary i 77 osób przekroczyło próg wieczności
- w każdy I piątek miesiąca nawiedzamy chorych po domach
- przy parafii działają: trzy Koła Różańcowe, Rada Parafialna i służy kilku ministrantów

Posługa duszpasterska w parafii zasadniczo ogranicza się do posługi sakramentalnej wobec osób uczęszczających regularnie do kościoła, chorych odwiedzanych z okazji I piątków miesiąca i do spotkania z wiernymi podczas kolędy (wizyty duszpasterskiej).

Na terenie parafii mieszka ponad 700 osób. W większości są to rolnicy. Duszpasterstwo na tym terenie jest trudne. Bardzo dużo w parafii jest osób starszych i w podeszłym wieku. Wiele rodzin w parafii żyje bardzo skromnie, ponieważ na tych terenach jest duże bezrobocie. Na terenie parafii nie ma szkoły, a dzieci i młodzież uczą się w Szkole Podstawowej w Kiwitach i Krekolach oraz w szkołach średnich w Lidzbarku Warmińskim, Bartoszycach i Olsztynie.

W ostatnich latach zaznacza się tendencja spadkowa parafian uczęszczających do kościoła na niedzielną Mszę Świętą i przystępujących do sakramentów świętych. Wielu parafian w poszukiwaniu pracy wyjeżdża za granicę i do większych miast w Polsce. Zauważa się, że wiele osób młodych opuszcza parafię ze względu na brak perspektyw na przyszłość.

W niedzielnych Mszach Świętych i podczas uroczystości uczestniczy około 15-20% parafian. Na taką małą frekwencje mają wpływ: znaczna odległość od kościoła najdalszych wiosek (kolonii), podeszły wiek parafian, samotność parafian, zmaganie się z różnymi dolegliwościami i chorobami, duża obojętność religijna (szczególnie u młodego pokolenia).

Pomimo tego na terenie parafii jest wiele dobrych i wspaniałych rodzin, które są związane z kościołem, pielęgnują żywą wiarę i tradycje, starają się przystępować regularnie do sakra-

mentów świętych, uczestniczą systematycznie w niedzielnej Mszy świętej. Jest wielu gorliwych parafian, na których zawsze można liczyć przy organizowaniu różnych wydarzeń. Z ustanowienia Arcybiskupa Wojciecha Ziemy funkcjonuje w parafii Rada Duszpasterska i Ekonomiczna, która stanowi pomoc dla proboszcza w organizowaniu inicjatyw duszpasterskich.

TROSKA O UTRZYMANIE MATERIALNE SANKTUARIUM PRACE RENOWACYJNE WYKONANE W LATACH 2000 – 2021

W ciągu ostatnich 20 lat w sanktuarium zostało wykonanych bardzo dużo prac remontowo-budowlanych (więźba dachowa, pokrycie dachowe, elewacja na całym obiekcie, cześć krużganków, ołtarz główny, ogród barokowy, zakrystia, kuchnia klasztorna, domy pielgrzyma). Powyższe prace zostały wykonane przez naszych poprzedników. W ostatnim czasie zostały wykonane w sanktuarium następujące prace:

- odnowienie posadzki w zakrystii z XVIII w.
- wymiana nowych drzwi wejściowych do świątyni
- renowacja drzwi bocznych w kruchcie i drzwi za ołtarzem głównym
- renowacja barokowej kutej z żelaza ambony wraz z balustradą z XVIII w.
- renowacja krat wotywnych w prezbiterium i uporządkowanie darów wotywnych ofiarowanych przez wiernych
- odnowienie ram na stacjach drogi krzyżowej w prezbiterium
- zakupienie tapicerki na ławki, dywanów w prezbiterium i dywanu ślubnego
- renowacja krzyży na cmentarzu i na placu przed bazyliką
- uporządkowanie zakrystii (zainstalowanie szaf na relikwie, ornaty i materiały dekoracyjne)
- renowacja krzyża w kruchcie i złocenie elementów ołtarza

← *Ambona z żelaza wykonana przez Hermana Katenbringk,
fot. Andrzej Stachurski*

- renowacja obrazu św. Antoniego z 1695 r.
- renowacja drzwi w krużgankach od strony zakrystii
- renowacja portalu przed zakrystią i drzwi zakrystii
- renowacja komody w zakrystii
- renowacja płyty kamiennej przed ołtarzem głównym
- renowacja i złocenie dwóch stojaków przy ołtarzu głównym, świeczników i figury zmarłych
- renowacja ołtarza św. Walentego
- renowacja ołtarza św. Krzyża
- renowacja krucyfiksu z około 1600 r.
- odnowione zostały dwa cokoły przed wejściem do świątyni, elewacja nad drzwiami wejściowymi do kościoła i elewacja wokół świątyni
- profesjonalne wyczyszczenie posadzki w kościele
- inwentaryzacja cmentarza parafialnego

↑ Widok zakrystii po renowacji posadzki, fot. Andrzej Stachurski
 Ołtarz główny po renowacji w 2013 r., fot. Andrzej Stachurski →

Widok rotundy od strony dziedzińca, fot. Andrzej Stachurski

POWRÓT ZABYTKOWYCH OŁTARZY DO ROTUNDY

Zgodnie z decyzją wojewódzkiego konserwatora zabytków, władz kościelnych i przełożonych zakonnych zabytkowe ołtarze św. Walentego i św. Krzyża po renowacji wrócą do świątyni. Ołtarze, które obecnie znajdują się w rotundzie zostaną zdemontowane i w to miejsce zostaną umieszczone ołtarze, które wróciły po renowacji. Ołtarz w którym znajduje się obraz Jezusa Miłosiernego zostanie przekazany w darze do kościoła w Florczakach k. Morağa, którego wnętrze uległo spaleniu. Drugi ołtarz zostanie przekazany do diecezji elbląskiej na prośbę ordynariusza. Pierwotne drzwi świątyni z 1640 roku, które znajdują się za ołtarzami w rotundzie zostaną oddane do renowacji i prawdopodobnie wrócą na swoje dawne miejsce. O tym jeszcze ostatecznie zdecyduje wojewódzki konserwator zabytków. Stacje różańcowe, które znajdują się w rotundzie zostaną przeniesione do krużganków.

TERMOMODERNIZACJA OBIEKTU I MODERNIZACJA DOMU PIELGRZYMA W KLASZTORZE

Zgodnie z decyzją Zarządu Prowincji Dom Zakonny w Stoczku Klasztorzym przystąpił do przygotowania projektu termomodernizacji obiektu i modernizacji domu pielgrzyma w klasztorze na II piętrze.

Biuro Projektowe z Olsztyna przygotowuje projekt całej inwestycji, który obejmuje wykonanie nowego źródła ciepła (instalacja fotowoltaiczna, powietrzne pompy ciepła i kotłownia olejowa, modernizacja instalacji centralnego ogrzewania w kościele i klasztorze) oraz przebudowa pomieszczeń w domu pielgrzyma na II piętrze, w części mieszkalnej na I piętrze i na parterze. Projekt będzie realizowany z dotacji, środków Zgromadzenia i własnych. Pierwsze prace związane z realizacją projektu rozpoczną się na wiosnę 2022 roku od modernizacji kotłowni.

**UROCZYSTOŚCI DZIĘKCZYNNNE
ZA DAR BEATYFIKACJI
BŁ. KARDYNAŁA STEFANA
WYSZYŃSKIEGO**

Tegoroczne uroczystości odpustowe ku czci Matki Bożej Królowej Pokoju, które będą obchodzone w dniu 28 sierpnia 2022 roku będziemy przeżywali w duchu dziękczynienia za dar beatyfikacji bł. Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Uroczystości będą miały charakter ogólnopolski i będą w nich uczestniczyli wierni z całego kraju.

WDZIĘCZNOŚĆ MARIANOM

Od 1957 do 2022 roku pracowało w stoczkowskim sanktuarium 84 kapłanów i 19 braci zakonnych, 42 kapłanów odeszło już do Pana. Jednym z najdłużej pracujących marianów w Stoczku Klasztorным był śp. ks. Kazimierz Chrostowski. Pięciu marianów spoczywa na stoczkowskim cmentarzu: br. Piotr Grad, ks. Henryk Sulej, ks. Kazimierz Oksiutowicz, ks. Bonifacy Sarul i ks. Kazimierz Chrostowski. Wszystkim współpracownikom, którzy pracowali w Stoczku Klasztorным dziękujemy za włożony trud, pracę i zaangażowanie w posługę duszpasterską dla dobra Kościoła, Zgromadzenia i Ludu Bożego, a zmarłych polecamy Miłosiernemu Panu.

WDZIĘCZNOŚĆ BOGU, ZGROMADZENIU, PARAFIANOM, DOBRODZIEJOM I INSTYTUCJOM

65-lecie posługi Księży Marianów w Stoczku Klasztorным to wspaniała okazja do wyrażenia wdzięczności Panu Bogu, parafianom, ofiarodawcom i dobrodziejom sanktuarium za wsparcie duchowe i materialne. Pragnę przy tej okazji podziękować Zarządowi Polskiej Prowincji Księży Marianów na czele z Ojcem Prowincjałem za wsparcie duchowe i materialne, którego nieustannie doświadczamy. Dziękujemy również za pomoc instytucjom świeckim i władzom samorządowym za okazywaną pomoc i wsparcie przy renowacji zabytków.

Kalwaria bł. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w ogrodzie klasztorным (wznowiona w 1983 roku wg. „Zapisków więziennych”, fot. Andrzej Stachurski →

Na prowadzone prace renowacyjno-konserwatorskie otrzymujemy wsparcie materialne z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, z Urzędu Marszałkowskiego, od Starosty Powiatu Lidzbark Warmiński i z Urzędu Gminy Kiwity. Wszystkim naszym parafianom i dobrodziejom sanktuarium dziękujemy za wszelkie dobro.

Razem z Maryją Królową Pokoju, którą czcimy w Stoczku Klasztornym od 380. lat uwielbiamy Boga i powtarzamy: „*...wielkie rzeczy uczynił i nam Wszechmocny, święte jest imię Jego...*”.

PORZĄDEK NABOŻEŃSTW W SANKTUARIUM

Niedziela i Święta

Msza Święta

w okresie letnim (od 1 maja do 30 września)

godz: 9.00, 11.30 i 17.00

(w okr. zimowym od 1 października do 30 kwietnia)

godz: 9.00, 11.30 i 17.00)

Dni powszednie

Msza Święta

w okresie letnim (od 1 maja do 30 września)

godz: 7.30 i 19.00

w okresie zimowym (od 1 października do 30 kwietnia)

godz: 7.30 i 17.00

Nabożeństwa Fatimskie

Od maja do października

(trzynastego każdego miesiąca)

godz: 19.00

**Główne Uroczystości Odpustowe w Sanktuarium
w ostatnią niedzielę sierpnia**

Kontakt

Sanktuarium Matki Pokoju

Księża Marianie

Stoczek Klasztorny 30

11-106 Kiwity, tel. 89 766 09 11

www.stoczek.pl, e-mail: marianie@stoczek.pl

PKO BP SA O/Lidzbark Warmiński

78 1020 3570 0000 2102 0007 7552

ISBN 978-83-954124-9-3

9 788395 412493

Tekst: ks. Wojciech Sokolowski MIC
Zdjęcia: Andrzej Stachurski
Przygotowanie do druku: Grażyna Puławska
© Copyright by Agencja Fotograficzno-Wydawnicza „Mazury”
Agencja Fotograficzno-Wydawnicza „Mazury” Sp. z o.o.
10-684 Olsztyn, ul. Wańkowicza 2A,
tel. +48 89 542 70 44
e-mail: mazury@afwmazury.pl, www.mazury.com.pl
Druk i oprawa: AFW „Mazury”